

PRIMJENA KREATIVNIH TEHNIKA U SOCIJALNOM RADU SA DJECOM SA POREMEĆAJIMA U PONAŠANJU

Sonja Kavaz, dipl.socijalni radnik⁹⁰

Perpetuum mobile – Institut za razvoj mladih i zajednice Banja Luka

Apstrakt: *Ličnost svakog pojedinca, sama po sebi, jedinstvena je i kompleksna. U svakodnevnom radu, socijalni radnici i drugi stručni radnici pomažućih profesija, susreću se sa različitim ličnostima, životnim situacijama i izazovima. Upravo to od stručnjaka zahtijeva inovativan i drugačiji pristup. Inovativan pristup u radu, neodvojiv je od kreativnih tehnika, koje se sastoje od niza raznovrsnih postupaka koje omogućavaju da se uz pomoć medija i metafore, osvijeste osjećanja, ideje i opažanja. Kao takve, imaju široku primjenu u profesiji socijalnog rada, a naročito u radu sa djecom sa poremećajima u ponašanju. Svaki pojedinac ima kreativni potencijal. Aktivirajući ga i unapređujući kreativne kapacitete djece sa poremećajima u ponašanju, upoznaju se i otkrivaju stanja i emocije na kreativniji način, koji je drugačiji od racionalno-verbalnog. Kreativne tehnike, djeci sa poremećajima u ponašanju pružaju mogućnost da otkriju svoje potencijale, da se upoznaju sa svojim emocijama i osjećanjima te da problem sa kojim se suočavaju prikažu na drugačiji način. Da bi bili kvalitetni i dobri stručnjaci za svakog pojedinog klijenta, a naročito kako bi svoj pristup prilagodili djeci i mladima, socijalni radnici treba da budu profesionalni, kreativni, ali i sigurni u primjerenost odabira konkretne kreativne tehnike. Rad se bavi socijalnim radom sa djecom sa poremećajima u ponašanju, kreativnim tehnikama u socijalnom radu, sa posebnim akcentom na mogućnosti primjene kreativnih tehnika u radu sa djecom sa poremećajima u ponašanju.*

Ključne riječi: *socijalni rad, kreativnost, kreativne tehnike, poremećaji u ponašanju, mediji*

Kreativnost i kreativne tehnike?

Termin koji se čuje u svakodnevnom govoru i u raznim sferama. Gotovo je nemoguće posmatrati kreativnost jednoobrazno i dati jednu, jedinstvenu definiciju. Sama po sebi, kreativnost podrazumijeva drugačiji način razmišljanja, inovativniji i maštovitiji pogled na svijet.

Kreativnost nije jednostavna, to je složen proces. Još od davnina, ljudska civilizacija je pokazivala obrise kreativnosti u formatu karakterističnom za određene vremenske epohe. Termin kreativnost potiče od latinskog izraza *creation ex nihilo*, što u prevodu znači, stvaranje nečega iz ničega.

Iz ugla teoretičara, kreativnost se sastoji od dvije komponente, a to su inovativnost i svrsishodnost. Prva komponenta, inovativnost odnosi se na stepen originalnosti i novinu kreativnog ishoda, a svrsishodnost kao druga komponenta označava potencijal odnosno vrijednost.

Tylor (1960) naglašava, da se kreativnost definiše i razlikuje prema dubini, a ne prema tipu kreativnosti. U skladu sa tim, razlikuje dva nivoa kreativnosti. Ekspresivna kreativnost kao prvi nivo u kojem kvalitet, vještina i originalnost produkta nisu važni, nisu primatni. Za ovaj nivo se još kaže da predstavlja spontanost u izražavanju. Drugi nivo kreativnosti se još naziva i produktivna kreativnost u kojoj se savladavaju određene vještine i tehnike te dolazi do stvaranja produkta (Škrbina, 2013). Nešto drugačiju odrednicu daje Winer koji razlikuje kreativnost sa malim k i kreativnost sa velikim K. Kreativnost sa malim k se odnosi na onu djecu koja samostalno otkrivaju pravila kao i tehničke

---

⁹⁰ E-mail: kavaz.sonja1996@gmail.com

vještine određenog područja, a uz minimalno vođstvo odraslih, te izmišljaju neobične strategije za rješavanje problema. Nasuprot tome, kreativnost sa velikim K, podrazumijeva veliku bazu znanja i iskustva, zatim mijenjanje ili transformaciju neke oblasti (Škrbina, 2013).

Osvrnimo se sada na širok spektar kreativnih tehnika. Fizionomija čovjeka je takva da se ljudski mozak sastoji od dvije hemisfere, lijeve i desne. U društvu se češće potencira i nagrađuje rad lijeve hemisfere za koju se smatra da je kod većine ljudi dominantnija. Prema Pregrad (2004), lijeva hemisfera zadužena je za čitanje, pisanje, računanje. Karakterišu je logičko razmišljanje, racionanost i zaključivanje u logičkim koracima. Nasuprot logici i racionalnosti, nalazi se desna hemisfera koju često nazivaju i intuitivnom odnosno emocionalnom hemisferom. Desna hemisfera razmišlja slikama, oblicima i elemntima koji daju cjelokupnu sliku. U našem društvu je uvriježen stav da se da se lateralno odnosno divergentno mišljenje manje uvažava nego od konvergentnog, logičkog mišljenja. Tradicionalno društvo u ranom djetinjstvu porodica i okolina podstiču upotrebu desne hemisfere jer se logičko i racionalno razmišljanje još nisu razvili. Odrastanjem i polaskom u školu, kreće forsiranje i upotreba lijeve hemisfere dok se aktivnosti desne hemisfere gotovo i ne primjećuju. Vremenom to dovodi do otuđenja desna hemisfera i kreativnost pada u sjene logičkih i racionalnih operacija.

Upotreba kreativnih tehnika, pojedincu daje širok spektar mogućnosti izražavanja ličnih misli i osjećanja. Iako se nazivaju tehnikama, moguće je reći da je taj naziv donekle i pogrešan. Prema Pregrad (2004) pogodniji naziv bi bio tehnike ili načela i postupci za osvješćivanje i podsticanje kreativnosti i ekspresivnosti. Kreativne tehnike se sastoje iz niza različitih postupaka koji omogućavaju da se upotrebom medija ili metafore osvijeste, izraze i prikažu lična opažanja iz cjelokupnog iskustva pojedinca.

Socijalni radnici se u svom svakodnevnom profesionalnom angažmanu susreću sa različitim ličnostima, životnim situacijama i okolnostima. Uvažavajući načela profesije socijalnog rada, socijalni radnici kao stručnjaci uvažavaju ličnost svakog pojedinca i prihvataju je jedinstvenu kakva jeste.

Kreativnost socijalnih radnika, naročito dolazi do izražaja u radu sa djecom sa poremećajima u ponašanju. U praksi socijalnog rada, često se čuje pojam poremećaj u ponašanju, ali i njegovi sinonimi kao što su, društvena neprilagođenost, maloljetnička delinkvencija, vaspitna zapuštenost, asocijalno ponašanje i slično. „Poremećajima u ponašanju najčešće se označava čitav niz bihevioralnih manifestacija, od minornog opozicionog ponašanja do vršenja nasilničkih krivičnih djela, koje povezuje nekonformizam i agresivnost“ (Žunić-Pavlović, Pavlović, 2008:56).

Edukovan i stručan socijalni radnik upotrebom kreativnih tehnika, aktivira i podstiče rad desne hemisfere i na taj način se upoznaje sa potisnutim mislima i osjećanjima klijenta. Tim pristupom socijalni radnici primjenjuju alternativne i drugačije pristupe za rješavanje problema. Važno je naglasiti da u radu sa klijentima, socijalni radnik koji ih primjenjuje mora da bude edukovan i obučen za primjenu istih.

Čemu služe kreativne tehnike?

Socijalni rad kao nauka koja se temelji na praksi, velikim dijelom zavisi od konteksta u kojem djeluje. S tim u vezi, da bi bio efikasan, stručan i kompetentan, socijalni radnik treba konstantno da se usavršava, edukuje i prilagođava konkretnoj situaciji. Kreativne tehnike su moćna alatka u radu socijalnih radnika, naročito u radu sa djecom sa poremećajima u ponašanju, kako bi otkrili kreativnu stranu pojedinca i kroz kreativnost došli do potisnutih i nesvjesnih osjećanja. Takođe, razlog za primjenu kreativnih tehnika jeste da se dokuči ono što je verbalnim putem teško odnosno što je racionalizacijom postalo nedokučivo.

Mediji

U procesu primjene kreativnih tehnika moguće je koristiti različite medije, na socijalnom radniku je da ocijeni upotrebe kojeg medija je najpogodnija za određenog pojedinca ili grupu. Važno je napomenuti da je za uspjeh u radu, poštujući načela primjene kreativnih tehnika neophodno da socijalni radnik sve aktivnosti (igre, mediji i sl.) prvo primjeni na sebi. U tom slučaju, socijalni radnik stiče lična iskustva. Shodno tome, u velikoj mjeri zavisi i od socijalnog radnika koji medij će biti upotrebljen.

Mediji su brojni i teško je ograničiti se na cjelovit prikaz svih medija. Kao medij može da posluži bilo koji predmet, koji socijalni radnik posjeduje ili pronade u svojoj neposrednoj blizini. U radu sa djecom sa poremećajima u ponašanju, mediji koji imaju najbolju primjenu su: metafora, slike ili karte, crtež, bajke, priča, pjesak, plastelin, glina, pokret, papir i slobodne asocijacije i mnogi drugi.

Kao stilska figura, metafora označava preneseno značenje u često se koristi kao medij u kreativnim tehnikama. Klijenti se kroz vođenu fantaziju uvode u svijet fantastične realnosti što im omogućava sagledavanje cjelokupne situacije sa sigurne udaljenosti. Djeca sa poremećajima u ponašanju se u tim trenucima „udalje“ od stvarne situacije i poistovjećujući se sa metaforom uviđaju kompleksnost i uticaj svojih postupaka i ponašanja.

Terapijske karte imaju široku primjenu, a pored prethodno pripremljenih i publikovanih terapijskih karata, socijalni radnik ima slobodu izrade sopstvenih. Kroz ilustracije na kartama, djeca sa poremećajima u ponašanju mogu izraziti svoja osjećanja i poistovjetiti se sa određenim likom na karti. Takođe pogodne su kako bi djeca na slikovit način prikazala osobu sa kojom su u teškom i za njih nerazumljivom odnosu. Važno je razgovarati o odabranoj karti te podstaknuti klijenta na razmišljanje o tome kakav odnos može da bude između dvije odabrane karte odnosno između dva odabrana lika.

Projekcija bajki, djetetu pruža mogućnost poistovjećivanja sa likovima te na taj način dijete u svojoj mašti kreira način na koji može da riješi probleme i prepreke sa kojima se susreće u stvarnom životu. Vrlo često etiketirana od strane okoline pune predrasuda, djeca sa poremećajima u ponašanju u bajci vide sigurnu lugu, utočište i produbljuju svoju maštu. Za bajke je najkarakterističniji srećan kraja, što ohrabruje dijete sa poljuljanim samopouzdanjem da istražuje svoje emocije i da se sa njima nosi. U svijetu bajki, u kojem dobro pobjeđuje zlo, djeca imaju mogućnost da kreiraju svoj svijet, svoj siguran prostor. U radu sa adolescentima, prednost se daje stripovima, kao prihvatljivijoj formi.

Djecu sa različim oblicima poremećaja u ponašanju može da karakteriše agresivnost kao obrazac ponašanja. Brojne aktivnosti kao što su igranje sa glinom, plastelinom, vodom ili pjeskom opuštaju mišiće i na prirodan način postepeno dovode do smirivanja. Oblikovanjem različitih materijala, djeca koja imaju problem sa agresijom, svoje takvo ponašanje pretvaraju u konstruktivno. Prema Mikelić (2020) glina i plastelin imaju svoju primjenu i u radu da uplašenom i nesigurnom djecom, koja će oblikovanjem navedenih materijala osjetiti doživljaj kontrole.

Kreativnost je neodvojiva od art terapije. Art terapija podrazumijeva stvaralački proces kao sredstvo komunikacije i ekspresije. Raznovrsni likovni materijali koji se upotrebljavaju, mogu da imaju kapacitete za sadržavanje emocija. Tehnike koje se koriste u art terapiji mogu da se primijene u vaspitne, obrazovne, preventivne, dijagnostičke i terapijske svrhe. Art terapije može da ima pozitivan efekat i učinak u radu sa djecom i mladima sa različitim oblicima poremećaja u ponašanju, koji često ne znaju kako da verbalizuju svoje emocije i misli. Likovni proces i slika kao jedan od produkata, podstiču djecu sa poremećajima u ponašanju da se upoznaju sami sa sobom.

Psihodrama kao jedan od kreativnih psihoterapijskih modaliteta, nastala je dvadesetih godina prošlog vijeka u Beču. Karakteristike psihodram se očituju kroz egzistencijalistički (poštuje potrebe pojedinca, njegovu ličnost i njegove potrebe stavlja iznad potreba sredine) i humanistički (akcent na zdravim dijelovima ličnosti i kako ih osnažiti) modalitet. Socijalni rad i psihodrama imaju određene tačke preklapanja. Psihodrama kao i socijalni rad, akcent stavlja na kapacitete, snage i mogućnosti svakog pojedinca. Primjena psihodrame u radu sa djecom sa poremećajima u ponašanju iziskuju naročitu

edukovanost i posvećenost. Učešćem u psihodrami djeca i mladi, ulazeći u lik protagoniste, interakcijom sa drugima na kreativan način mogu sagledati sopstveno ponašanje i odnose sa drugima. Dramsko izražavanje je pogodno za učenje komunikacijskih vještina, kao i prepoznavanje i razvijanje kreativnosti. Korištenje sopstvenih potencijala, kod maloljetnika se budi osjećaj poštovanja i uspjeha (Zimonja, 2016). Učešćem u dramskim aktivnostima, maloljetnici uče o pravilnom izražavanju sopstvenih osjećanja, govorno i tjelesno, ali i da prihvate druge.

Socijalni rad sa djecom sa poremećajima u ponašanju – kreativne tehnike

Socijalni rad je veoma kompleksna profesija, a socijalni radnici imaju izuzetnu ulogu u društvu. Savremeni trendovi i sve veći izazovi sa kojim se susreću pojedinci, grupe i zajednice potencijalno vode do stvaranja novih socijalnih problema i dolaska u stanje socijalne potrebe, mijenja se društveni kontekst, norme slabe i djeca i mladi su nerijetko u riziku da zapadnu u društveno neprihvatljivo ponašanje. *Generacija Z*, generacija djece i mladih koja se razvijaju i odrastaju uz najmodernije tehnologije, okupirani su i veliki dio svog slobodnog vremena provode na internetu konzumirajući medijski sadržaj koji promovise različite vidove društveno neprihvatljivog ponašanja. Navedeno, mlade otuđuje jedne od drugih i rizik za poremećajima u ponašanju je sve veći. Macanović (2015) navodi, djeca i mladi odrastaju i žive u društvu krize i rizika i sa posljedicama koje nisu sami proizveli. Na taj način postaju rizična populacija sa predispozicijama za kriminogeno ponašanje. Djeca kao naročito osjetljiva kategorija korisnika sistema socijalne zaštite, zahtijevaju posebnu pažnju i zaštitu, čak i u slučajevima kada su počinioci prekršajnih i krivičnih djela. Zakon o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Republike Srpske, sve subjekte zaštite obavezuje na to. Kao subjekti socijalne zaštite, socijalni radnici u različitim ustanovama svakodnevno saraduju sa djecom i maloljetnicima sa poremećajima u ponašanju. Savremene generacije mladih zahtijevaju konstatno edukovanje stručnih radnika, ali i primjenu kreativnih pristupa u radu. Djeca i mladi sa poremećajima u ponašanju mogu da razviju otpor prema socijalnim radnicima kao stručnim radnicima jer su prethodno suočeni sa etiketiranjem, predrasudama i odbacivanjem od strane okruženja. Pomenta otpor može da bude podsticaj socijalnom radniku za primjenu kreativnih tehnika. Stručnost socijalnog radnika ogleda se i u tome da prepozna kreativni potencijal mladih i razvije atmosferu povjerenja u kojoj će se klijent osjećati sigurno i zaštićeno.

Djeca uče i usvajaju obrasce ponašanja ugledajući se na odrasle iz svoje neposredne okoline. Nerijetko se djeca ponašaju na način koji nije opšteprihvaćen, upravo zbog uticaja okoline, dokazivanja u društvu i postizanja osjećaja pripadnosti određenoj grupi. Osnovne i srednje škole, te socijalni radnici kao dio stručnih timova, imaju važnu ulogu u prevenciji vršnjačkog nasilja i pojave maloljetničke delinkvencije. Preventivno se u školama može djelovati radioičarskim radom na časovima odjeljske zajednice ili u terminima posebno formiranim za sprovođenje radionica. Na taj način djeca imaju priliku da upoznaju socijalnog radnika odnosno stručni tim škole na kreativan način i kroz grupni rad, stvarajući održavajući atmosferu povjerenja i sigurnosti. Radionice predstavljaju savremeni model grupnog rada čiji je krajnji cilj dobrobit, za učesnika, a koju odlikuje: jasna, cilju usmjerena struktura izvođenja, podsticajan i socijalno-psihološka atmosfera, lična afirmacija i zalaganje, otvorena i aktivna komunikacija, kao i prihvatanje svih različitosti među mogućnostima (Radetić-Lovrić;2013), Radionice su moćna alatka u radu sa djecom sa poremećajima u ponašanju jer grupa daje ohrabrenje, podršku, stalnost i sigurnost. Pogodne su za usvajanje socijalnih vještina koja su kod djeca sa poremećajima u ponašanju često minimizirana ili ih ne posjeduju. Djeca i mladi mogu da razviju otpor prema socijalnim radnicima percipirajući ih kao autoritet, a radioničarski pristup upotrebom kreativnih tehnika, omogućava međusobno upoznavanja i mogućnost je za razvijanje povjerenja. Socijalni radnici, uvijek treba da nastoje da prepoznaju kreativni potencijal kod djece i mladih kako bi omogućio atmosferu povjerenja u kojoj će se korisnik osjećati sigurno i zaštićeno.

Grupni rad sa djecom sa poremećajima u ponašanju, uz upotrebu različitih kreativnih medija, osnažuje članove da prepoznaju svoje potencijale i mogućnosti i na taj način stvore pozitivnu sliku o sebi. Nerijetko etiketirane od strane svog okruženja, djeca sa društveno neprihvatljivim ponašanjem kroz grupni rad spoznaju da nisu jedini i nađu se u okruženju sličnom njima, što je i prednost grupnog rada. U grupi i kroz radionice i kreativne medije, uče o sebi i sopstvenim emocijama i razvijaju pozitivan

sistem vrijednosti. Važno je da se socijalni radnik koji vodi radionice bilo da je struktura homogena (problemi sa poremećajima u ponašanju) ili heterogena (npr.školsko odjeljenje) pripremi za rad. Vještine socijalnog radnika i njegovog manevrisanja u nepredviđenim situacija u radionicama dolazi do izražaju. Zbog toga je bitno da se socijalni radnici koji koriste određene kreativne tehnike ili medije prethodno prođu kroz rad na sebi primjenjujući kreativne tehnike.

Načela i pravila primjene kreativnih tehnika

Veoma je važno da stručno lice koje primjenjuje kreativne tehnike bude edukovano za upotrebu određenog medija koji primjenjuje. U cilju pružanja adekvatne podrške i razumijevanja klijentu, socijalni radnik treba prvo da upozna sebe i svoje emocije, da istraži svoje potisnute strahove i spozna koja je njegova zona komfora.

Jedno od osnovnih načela je formulacija i način postavljanja pitanja. Pitanja ne treba da počinju sa „zašto“, jer su to najčešće pitanja koja sugerišu opravdavanje i odbranu. Korisno je koristiti pitanja koja počinju sa „što“ i „kako“ jer podstiču aktivaciju desne hemisfere, odnosno traže opisivanje. Potrebno je iskustvo i znanje da se dođe do pravilne formulacije pitanje i aktivnost je koja se konstantno unapređuje. Kao što je prethodno opisano, svaki pojedinac je individua za sebe i kao takav jedinstven, kao i grupa sa svim svojim specifičnostima i dinamikom. Ne postoji univerzalna tehnika davanja uputstva koje se može primijeniti na sve pojedince i grupe. Takođe Pregrad (2004) ističe da od klijenta ne treba zahtijevati da nešto „moraju“ i neophodno je prihvatiti svako iskustvo onakvo kakvo jeste. Moguće je da se tokom primjene kreativnih tehnika razviju određene emocije i da dođe do ispoljavanja emocija kao što su ljutnja, strah, tuga i bol, u tom slučaju vođa odnosno onaj koji primjenjuje kreativnu tehniku treba da postupi profesionalno. Osobu koja je ispoljila pomenute emocije ne treba da ga sažaljeva i tješi jer to kod klijenta može stvoriti osjećaj da nije u stanju samostalno da se nosi sa svojim osjećanjima. Umjesto toga potrebno ga je aktivno saslušati i pokazati razumijevanje sa mnogo empatije. Veoma je važno ne vrednovati tuđa iskustva i ne interpretirati. Određene osobine kao što su: sposobnost prihvatanja, fleksibilnost u kontekstu aktivnog vođenja, otvorenost, asertivnost, pozdanoost i rječitost, poželjne su za dobar način vođenja i primjenjivanja kreativnih tehnika.

Zaključak

Iako relativno mlad pristup u socijalnom radu, kreativne tehnike daju izuzetne rezultate u radu sa djecom sa različitim oblicima poremećaja ponašanja. Prihvatanjem svakog pojedinca onakvim kakav jeste, socijalni radnici klijentima daju sigurnost u sopstvene potencijale. Djeca i mladi iziskuju naročitu pažnju i pristup i upravo zbog toga su kreativne tehnike jako oruđe za rad socijalnih radnika. Često etiketirani od strane okoline, djeca sa poremećajima u ponašanju devijantnim ponašanjem skreću pažnju na sebe, izazivajući na taj način negativne stavove okruženja. Kreativne tehnike, će omogućiti djeci i mladima sa poremećajima u ponašanju da otkriju svoje potencijale i razvijaju ih. Popularizacijom primjene kreativnih tehnika i usvajanjem novih znanja i vještina, otvaraju se brojne mogućnosti za profesionalni razvoj, a sve u cilju postizanja najboljeg interesa za dijete.

Literatura

- Macanović, N. (2015). *Pedagoške aktuelnosti*. Banja Luka: Udruženje nastavnika i saradnika Univerziteta u Banjoj Luci, Evropski Defendologija Centar.
- Mikelić, T. (2020). *Pristupi u radu sa djecom predškolske dobi koja manifestiraju probleme u ponašanju*. Split: Filozofski fakultet u Splitu.
- Pregrad, J. (2004). *Primjena metafore, kreativnih i ekspresivnih tehnika u superviziji*. prema Ajduković, M., Cajvert, Lj. (2004). *Supervizija u psihosocijalnom radu*. Zagreb: Društvo za psihološku pomoć.
- Radetić-Lovrić, S. (2013). *Radionica kao model rada sa grupom u okviru vaspitno-obrazovnog sistema*. Laktaši: Grafomark.

- Zakon o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 13/2010, 61/2013, 68/2020).
- Zimonja, M. (2016). *Primjena dramske sekcije u resocijalizaciji maloljetnih delinkvenata. Probacija i alternativne krivične sankcije-mogućnosti i perspektive*, Zbornik radova. Centar modernih znanja Banja Luka. Banja Luka.
- Žunić-Pavlović, V., Pavlović, M. (2008). *Različiti pristupi u pojmovnom određenju poremećaja ponašanja*.

APPLICATION OF CREATIVE TECHNIQUES IN SOCIAL WORK WITH CHILDREN WITH BEHAVIORAL DISORDERS

Abstract: *The personality of each individual, in itself, is unique and complex. In their daily work, social workers and other professionals in helping professions encounter different personalities, life situations and challenges. This is precisely what requires an innovative and different approach from experts. An innovative approach to work is inseparable from creative techniques, which consist of a series of diverse procedures that enable the awareness of feelings, ideas and perceptions with the help of media and metaphor. As such, they are widely used in the profession of social work, especially in work with children with behavioral disorders. Every individual has creative potential. Activating it and improving the creative capacities of children with behavioral disorders, they get to know and discover states and emotions in a more creative way, which is different from the rational-verbal one. Creative techniques provide children with behavioral disorders the opportunity to discover their potential, to become familiar with their emotions and feelings, and to present the problem they are facing in a different way. In order to be quality and good experts for each individual client, and especially in order to adapt their approach to children and young people, social workers should be professional, creative, but also confident in the appropriateness of choosing a specific creative technique. The paper deals with social work with children with behavioral disorders, creative techniques in social work, with a special emphasis on the possibility of applying creative techniques in working with children with behavioral disorders.*

Key words: *social work, creativity, creative techniques, behavioral disorders, media*